

ძირითადი საშუალებებისა და მარაგების სააღრიცხვო პოლიტიკის მიმართულებები

მარიამ ვარდიაშვილი,
ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ეკონომიკისა და ბიზნესის ფაკულტეტის ასისტენტ-პროფესორი

საბაზრო ურთიერთობებზე გადასვლამ, სანარმოთა სააღრიცხვო პოლიტიკაში მნიშვნელოვანი ცვლილებები გამოიწვია. სააღრიცხვო პოლიტიკისადმი ახალი მიდგომის არსი ძირითადად იმაში მდგომარეობს, რომ ბუღალტრული აღრიცხვის საერთო წესების შესახებ სახელმწიფო დადგენილებების საფუძველზე, სანარმო დამოუკიდებლად ირჩევს და ნერგავს სააღრიცხვო პოლიტიკას.

„სანარმო, ორგანიზაცია ბუღალტრული აღრიცხვისას დამოუკიდებლად განსაზღვრავს სააღრიცხვო პოლიტიკას, ბუღალტრული აღრიცხვის ორგანიზაციულ ფორმას, აგრეთვე ანგარიშსწორების ფორმასა და სააღრიცხვო ინფორმაციის დამუშავების ტექნოლოგიას სანარმოს სახისა და მეურნეობრიობის პირობებიდან გამომდინარე საერთო მეთოდოლოგიური პრინციპების დაცვით. შეიმუშავებს შიდა სანარმო აღრიცხვის, ანგარიშგებისა და კონტროლის სისტემას“¹ (მუხლი 5).

მაგრამ ეს იმას არ ნიშნავს, რომ სანარმო აბსოლუტურად თავისუფალია ბუღალტრული აღრიცხვის წესების განსაზღვრაში.

სანარმოს მიერ შერჩეული და დანერგილი სააღრიცხვო პოლიტიკა უნდა შეესაბამებოდეს ბუღალტრული აღრიცხვის საერთაშორისო სტანდარტებს. საქართველოს კანონით „მენარმეთა შესახებ“ – „ხელმძღვანელები პასუხისმგებელი არიან იმაზე, რომ სანარმოს ბუღალტრული აღრიცხვა და ანგარიშგება შეესაბამებოდეს საერთაშორისო სტანდარტებს“².

აღსანიშნავია, რომ ხშირად სანარმოები სათანადოდ ვერ აფასებენ სააღრიცხვო პოლიტიკის მნიშვნელობას, რაც გამოიხატება მისდამი ფორმალურ მიდგომაში. ისინი არ

სწავლობენ სააღრიცხვო პოლიტიკის ამა თუ იმ ელემენტებს და სათანადოდ ვერ აფასებენ მის შედეგებს.

სააღრიცხვო პოლიტიკა გავლენას ახდენს ისეთ მაჩვენებლებზე, როგორცაა: **თვითღირებულება, მოგება, მოგებისა და ქონების გადასახადი** და სხვა.

სანარმოთა სააღრიცხვო პოლიტიკა, ეს არის ბუღალტრული აღრიცხვის წარმოების წესების ერთობლიობა, მათ მიეკუთვნება პირველადი დაკვირვება, აქტივების და ვალდებულებების შეფასება, სამეურნეო ოპერაციების მიმდინარე დაჯგუფება, სამეურნეო საქმიანობის ფაქტების დაჯგუფება და შეფასება, ინვენტარიზაცია, ანგარიშთა გეგმის შედგენის წესი, რეგისტრების სისტემა, ინფორმაციის დამუშავება და მსგავსი წესები და ხერხები.

სააღრიცხვო პოლიტიკის არჩევაზე და დასაბუთებაზე მოქმედებს შემდეგი ფაქტორები: **სანარმოს ორგანიზაციულ-სამართლებრივი ფორმა; საქმიანობის სახე; სანარმოს საქმიანობის მასშტაბები; სანარმოს მმართველობითი სტრუქტურა; მატერიალური ბაზა; საინფორმაციო სისტემა.**

სააღრიცხვო პოლიტიკის ფორმირებისას სანარმოები კანონმდებლობითა და ნორმატიული დოკუმენტებით დაშვებული სხვადასხვა მეთოდებიდან ერთ-ერთს ირჩევენ. თუ ნორმატიული დოკუმენტებით კონკრეტულ საკითხზე აღრიცხვის წესები არ არის დადგენილი, ამ ნაწილში აღრიცხვის პოლიტიკა განი-

საზღვრება ბუღალტრული აღრიცხვის საერთო წესებით.

სანარმოში სააღრიცხვო პოლიტიკის განსაზღვრა ორგანიზაციის ხელმძღვანელის განკარგულებითი დოკუმენტით გაფორმებას ექვემდებარება.

სააღრიცხვო პოლიტიკის განსაზღვრა გულისხმობს ბუღალტრული აღრიცხვისა და შეფასების იმ ვარიანტის შერჩევას, რომელიც მისადაგება წარმოების სპეციფიკას.

სააღრიცხვო პოლიტიკის შესახებ ინფორმაცია ფინანსური ანგარიშების ახსნა—განმარტებით ბარათში ასახვას ექვემდებარება. ინფორმაცია, რომელიც გავლენას ახდენს ინფორმაციის მომხმარებელთა გადაწყვეტილებაზე, არსებითია და ასეთი ინფორმაციის სხვა მუხლებთან გაერთიანება დაუშვებელია.

განვიხილოთ ძირითადი საშუალებების და მარაგების სააღრიცხვო პოლიტიკის ძირითადი მიმართულებები და ასპექტები.

ძირითადი საშუალებების სააღრიცხვო პოლიტიკის შესახებ, ახსნა-განმარტებით შენიშვნებში შეტანილი უნდა იქნეს შემდეგი ინფორმაცია:

- ძირითადი საშუალებების შეფასების შესახებ;
- ცვეთის გაანგარიშების მეთოდის შესახებ.

ძირითადი საშუალებების შეფასება. ბუღალტრული აღრიცხვისა და ანგარიშგებაში ასახვის თვალსაზრისით, ბასს-ში ძირითადი საშუ-

1 დებულება - საქართველოში ბუღალტრული აღრიცხვისა და ანგარიშგების შესახებ, 6.02.1998.

2 საქართველოს კანონი „მეწარმეთა შესახებ“, 13.11 მუხლი.

ალებები შემდეგნაირადაა განმარტებული: „ძირითადი საშუალება არის მატერიალური აქტივები, რომლებიც:

ა) იმყოფებიან საწარმოს განკარგულებაში და გამოიყენება: საქონლის წარმოებასა და მომსახურების გასანევად, იჯარით გასაცემად ან ადმინისტრაციული მიზნებისათვის; და

ბ) გათვალისწინებულია ერთ საანგარიშო პერიოდზე მეტი ხნით გამოსაყენებლად“.

ამასთან ერთად, ძირითადი საშუალებები აქტივად აღიარებული უნდა იქნეს იმ შემთხვევაში, თუ

ა) მოსალოდნელია, რომ საწარმო მომავალში ამ აქტივის გამოყენებით მიიღებს ეკონომიკურ სარგებელს; და

ბ) საწარმოსთვის შესაძლებელია აქტივის ღირებულების საიმედო შეფასება.

ძირითადი საშუალებების შეძენისას მისი შეფასება ხდება თვითღირებულებით. თვითღირებულების ფორმულირებაზე გავლენას ახდენს შეძენისა და შექმნის პირობები. ზოგადად (ბასს 16, პუნქტი 16) ძირითადი საშუალებების თვითღირებულება უნდა მოიცავდეს: მისი ნასყიდობის ფასს, საიმპორტო ბაჟს, უკან ამოღებას დაუქვემდებარებელ გადასახადებს, საწარმომდე ტრანსპორტირების, მონტაჟისა და სამუშაო მდგომარეობაში მოსაყვანად საჭირო სხვა პირდაპირ ხარჯებს, ყოველგვარი სავაჭრო ფასდაკლებისა და ფასდათმობის გამოკლებით.“

საწყისი შეფასების შემდეგ ექსპლოატაციის პერიოდში ხდება ძირითადი საშუალებების ღირებულების გადახრა ანალოგიური ძირითადი საშუალებების ღირებულებიდან. ამიტომ ძირითადი საშუალებების ღირებულება ექვემდებარება გადსინჯვას. გადასინჯვის მიზანია ბალანსში ძირითადი საშუალებების სტანდარტით განსაზღვრული ღირებულებით ასახვა.

ძირითადი საშუალებების შემდგომი შეფასებისთვის ბასს-ით დაშვებულია თვითღირებულების, ანუ საბაზისო და გადაფასების (ალტერნატიული) მეთოდი.

თვითღირებულების მეთოდი ითვალისწინებს, რომ „აქტივად აღიარების შემდეგ, ძირითადი საშუალებების ესა თუ ის ობიექტი უნდა აღირიცხებოდეს მისი თვითღირებულებიდან დაგროვი-

ლი ცვეთისა და დაგროვილი გაუფასურების ზარალის გამოკლების შედეგად მიღებული თანხით“ (ბასს 16, პუნქტი 30).

ალტერნატიული ანუ გადაფასების მეთოდის გამოყენების შემთხვევაში „აქტივად აღიარების შემდეგ, ძირითადი საშუალებების ესა თუ ის ობიექტი, რომლის რეალური ღირებულების განსაზღვრა შესაძლებელია საიმედოდ, უნდა აისახოს გადაფასებული თანხით, რომელიც გადაფასების მომენტისათვის არსებული აქტივის რეალური ღირებულების ტოლია, დაგროვილი ცვეთისა და დაგროვილი გაუფასურების ზარალის თანხების გამოკლებით“ (ბასს 16, პუნქტი 31).

საწარმო სტანდარტით დადგენილ საბაზისო და ალტერნატიული მეთოდიდან, ირჩევს ერთ-ერთს. ძირითადი საშუალებების გადაფასებაზე ორგანიზაცია დამოუკიდებლად იღებს გადაწყვეტილებას. გადაფასებაზე გადაწყვეტილების მიღებისას აუცილებლად დგინდება მისი რეგულარულობა და დადგენილი ვადები აისახება სააღრიცხვო პოლიტიკაში.

1000 ლარამდე ღირებულების ძირითადი საშუალებების აღრიცხვის წესი. 1000 ლარამდე ღირებულების ძირითადი საშუალებები, თუ იგი აკმაყოფილებს აქტივად აღიარების ზემოაღნიშნულ პირობებს, ფინანსური აღრიცხვის მიზნით, ექვემდებარება ძირითადი საშუალებების შემადგენლობაში აღრიცხვას და დადგენილი წესით ერიცხება ცვეთა (მიუხედავად იმისა, რომ საგადასახადო კოდექსის მიხედვით, აღნიშნული ღირებულების აქტივის შეძენაზე განეული დანახარჯები დასაბეგრი მოგების გაანგარიშების მიზნით მთლიანად გამოიქვითება მათი შეძენის წესსე).

ძირითადი საშუალებების აღრიცხვა სტანდარტის დაცვით მნიშვნელოვანია იმ თვალსაზრისითაც, რომ იგი გავლენას ახდენს ქონების გადასახადზე.

ძირითადი საშუალებების ცვეთის მეთოდის შერჩევა. ძირითადი ფონდების განახლებაში და მოდერნიზაციაში არსებით როლს ასრულებს კაპიტალდაზღვრების შიდა წყაროები, მაგალითად, როგორცაა საამორტიზაციო ანარიცხვები. ფიზიკურად და მორალურად მოძველებული აპარატურის შეცვლისათვის იყენებენ დაჩქარებული ამორტიზაციის მეთოდს. ეს მრავალგზის ასტი-

მულირებს საინოვაციო პროცესებს, ძირითადი ფონდების განახლებას, მოთხოვნებს ახალ ტექნიკაზე და ტექნოლოგიებზე, რაც დადებითად აისახება წარმოების ზრდაზე.

ბუღალტრული აღრიცხვის საერთაშორისო სტანდარტები გთავაზობს ცვეთისა და ამორტიზაციის გაანგარიშების შემდეგ მეთოდებს:

- წრფივი მეთოდი;
- შემცირებადი ნაშთის მეთოდი;
- წარმოების ერთეულთა ჯამის მეთოდი.

მენარმე სუბიექტი, მისი საქმიანობის სპეციფიკიდან გამომდინარე, ცვეთისა და ამორტიზაციის დარიცხვისათვის დამოუკიდებლად ირჩევს ერთ-ერთ მეთოდს. იგი ასევე დამოუკიდებლად ადგენს ძირითადი საშუალების ექსპლოატაციის ვადას და ცვეთის ნორმას.

წრფივი მეთოდი გულისხმობს ობიექტის ღირებულების თანაბარზომიერად ჩამოწმებას მისი მომსახურების პერიოდში. თითოეული პერიოდისათვის ცვეთა გაიანგარიშება ცვეთადი ღირებულების გაყოფით ობიექტის ექსპლოატაციის ვადაზე.

შემცირებადი ნაშთის მეთოდის გამოყენება იწვევს ცვეთის კლებადი თანხის დარიცხვას აქტივის მომსახურების ვადის განმავლობაში. ამ მეთოდით ცვეთა ერიცხება აქტივის წარჩენი ღირებულებას, ე. ი. თანხას, რომელიც მიიღება აქტივის საწყისი ღირებულებიდან გასულ წლებში დარიცხული ცვეთის გამოკლებით.

წარმოების ერთეულთა ჯამის მეთოდის გამოყენება ნიშნავს ცვეთის დარიცხვას აქტივების მოსალოდნელი გამოყენების ან მწარმოებლურობის პროპორციულად. ამ მეთოდით ცვეთის თანხა განისაზღვრება ცვეთადი ღირებულების შეფარდებით პროდუქციის წარმოების სავარაუდო მოცულობაზე.

ძირითადი საშუალებების გარკვეული ჯგუფისათვის შერჩეული ცვეთის მეთოდი, რომელსაც განსაზღვრავს საწარმოს სააღრიცხვო პოლიტიკა, წლების მანძილზე უცვლელად უნდა იყოს გამოყენებული. ცვეთის მეთოდების არჩევაში შეზღუდვა არ არსებობს. მეთოდის შერჩევა დამოკიდებულია მოსალოდნელი ეკონომიკური სარგებლის ხასიათზე და იგი არ უნდა შეიცვალოს მანამ, სანამ არ შეიცვლება მოცემული აქტივიდან მოსალოდნელი ეკონომიკური სარგებლის ხასი-

ათი. ცვეთის შემცირებადი ნაშთის და წარმოების ერთეულთა ჯამის მეთოდის გამოყენება გულისხმობს ცვეთის დარიცხვას დაჩქარებული მეთოდით. ამ მეთოდის გამოყენებისას პირველ წლებში საწარმოო დანახარჯები იზრდება, რასაც მიეყვება ფინანსური მოგების შემცირებამდე.

ნებისმიერი მეთოდით დარიცხული ცვეთის თანხები გავლენას ახდენს საანგარიშო პერიოდის ფინანსურ შედეგებზე, ზრდის პერიოდის ხარჯებს და შესაბამისად, ამცირებს საანგარიშო პერიოდის მოგებას. აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ დასაბეგრი მოგების გაანგარიშების მიზნით ხარჯებში ცვეთა ასახული უნდა იქნეს საგადასახადო კოდექსით გათვალისწინებული ნორმებით, რომელიც გვთავაზობს „ნარჩენი ღირებულების“ მეთოდს და ცვეთის სხვადასხვა ნორმებს ძირითადი საშუალებების ცალკეული ჯგუფებისათვის.

გადამხდელს უფლება აქვს დაამთხვიოს ან არ დაამთხვიოს ფინანსური აღრიცხვის წესები საგადასახადო აღრიცხვის წესებს.

საგადასახადო კოდექსი (მუხლი 183) გაორმაგებული ნორმების გამოყენებას დასაშვად მიიჩნევს მხოლოდ მეორე და მესამე ჯგუფის აქტივების მიმართ.

საყურადღებოა, რომ ცვეთის დარიცხვას დაჩქარებული მეთოდით გამოყენების დროს ექსპლუატაციის პირველ წლებში, ძირითადი საშუალებების საბალანსო ნარჩენი ღირებულების შემცირების ხარჯზე, მცირდება ქონების გადასახადის თანხა.

საქმე იმაშია, რომ ქონების გადასახადის დასაბეგრი ბაზა საგადასახადო კოდექსის შესაბამისად გა-

ნისაზღვრება ბალანსზე რიცხული ძირითადი საშუალებების საშუალო წლიური საბალანსო ნარჩენი ღირებულებით. საბალანსო ნარჩენი ღირებულება კი სტანდარტების მიხედვით ის თანხაა, რომლითაც აქტივი ასახულია ბალანსში დაგროვილი ცვეთის და დაგროვილი გაუფასურების ზარალის თანხების გამოკლებით.

სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობების სააღრიცხვო პოლიტიკის ელემენტებია:

- სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობების შეფასება;
- სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობების აღრიცხვის წესის შერჩევა;
- სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობების თვითღირებულების გაანგარიშების მეთოდები.

სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობების შეფასებისას უნდა გავითვალისწინოთ, რომ არსებობს გასაყიდად შექმნილი საქონელი, წარმოებული საქონელი, მარაგები, რომლებიც გახარჯულია წარმოების პროცესში. თითოეული ექვემდებარება თვითღირებულების შეფასების განსხვავებულ წესებს.

განხილვის დროს მხედველობაში მისაღები, შეფასება ხდება მიმდინარე აღრიცხვისათვის თუ ბალანსში ასახვის მიზნით.

ბალანსის შედგენის თარიღისათვის სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობების შეფასება ხდება მის თვითღირებულებასა და ნეტო სარეალიზაციო ღირებულებას შორის უმცირესი თანხით.

სააღრიცხვო რეგისტრებში სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობების აღრიცხვა წარმოებს თვითღირებულებით.

გაყიდვის მიზნით შექმნილი სა-

ქონლის თვითღირებულების განსაზღვრისას უნდა ვიხელმძღვანელოთ ბასს 2-ის მიხედვით, რომლის თანახმადაც, სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობების თვითღირებულება მოიცავს მათ შექმნასთან დაკავშირებულ ყველა დანახარჯს საიმპორტო და საბაჟო გადასახადებს, გარდა იმ გადასახადებისა, რომლებიც ექვემდებარებიან უკან დაბრუნებას, აგრეთვე იმ დანახარჯებს, რომლებიც განეულება მისი მოცემულ ადგილამდე ტრანსპორტირებასა და სათანადო მდგომარეობაში მოსაყვანად,

წარმოებული საქონლის და დაუმთავრებელი წარმოების თვითღირებულებას მიეკუთვნება პირდაპირი დანახარჯები და გადანაწილებული მუდმივი და ცვლადი ზედნადები დანახარჯები.

პირდაპირი დანახარჯებია: ძირითადი მასალები; პირდაპირი ხელფასი; დანარიცხები პირდაპირ ხელფასზე (თუ ასეთი კანონმდებლობით არის გათვალისწინებული).

მუდმივი საწარმოო ზედნადები ხარჯები: საწარმოო შენობებისა და მოწყობილობების ცვეთა; საწარმოო შენობების იჯარა; საწარმოო შენობების და მოწყობილობების ექსპლუატაციასთან დაკავშირებული დანახარჯები; წარმოების მართვის დანახარჯები.

ცვლადი საწარმოო ზედნადები ხარჯები: დამხმარე მუშების ხელფასი; დანარიცხები დამხმარე მუშების ხელფასზე (თუ ასეთი კანონმდებლობით არის გათვალისწინებული); დამხმარე მასალები.

მუდმივი ზედნადები ხარჯები თითქმის არ იცვლება წარმოების მოცულობის მიხედვით. მისი მიკუთვნება, წარმოებული საქონლის და დაუმთავრებელი წარმოების თვითღირებულებაზე, ხდება საშუალო საწარმოო სიმძლავრის გათვალისწინებით.

გახარჯული მატერიალური ფასეულობების თვითღირებულების განსაზღვრისას საწარმო ბასს-ის მიერ დაშვებული მეთოდებიდან ერთ-ერთს ირჩევს.

ბასს 2 ადგენს თვითღირებულების განსაზღვრისას შემდეგ ძირითად მეთოდებს: ერთეულის ფაქტიური ღირებულების, ანუ იდენტიფიცირებულ ფასს; საშუალო შენონილ ღირებულებას; ფიფო მეთოდს.

დახარჯული მატერიალური ფასეულობების თვითღირებულების

განსაზღვრის მეთოდის შერჩევისას ყურადღება უნდა მიექცეს ინფლაციის დონეს, საწარმოს ფინანსურ მდგომარეობას და დაბეგვრას, რადგან თვითღირებულების ცვლილება გავლენას ახდენს საანგარიშო პერიოდის ფინანსურ შედეგებზე, შესაბამისად, მოგებაზე და მოგების გადასახადზე.

ინფლაციის პირობებში პროდუქციის თვითღირებულება მცირდება ფიფო მეთოდის გამოყენებისას, ხოლო თვითღირებულება საშუალო ხდება საშუალო შენონილი ღირებულების მეთოდის გამოყენებისას.

საწარმო ფიფო მეთოდს ირჩევს, როდესაც იძულებულია საქონელი ან მომსახურება გაყიდოს დაბალი ფასებით – ეს საშუალებას აძლევს თავი აარიდოს სანქციებს პროდუქციის თვითღირებულებაზე დაბალი ფასით გაყიდვაზე.

უნყვეტი და პერიოდული აღრიცხვის მეთოდი. სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობების ხარჯვისა და საანგარიშო პერიოდის ბოლოსათვის სასაქონლო-მატერიალური ნაშთის დასადგენად ბუღალტრულ აღრიცხვაში გამოიყენება აღრიცხვის უწყვეტი და პერიოდული მეთოდი.

უნყვეტი აღრიცხვა გულისხმობს ფასეულობების ყოველ შემოსავლისა და გასავლის აღრიცხვას ქრონოლოგიური თანმიმდევრობით. ამ მეთოდის უპირატესობა მდგომარეობს იმაში, რომ:

- საწარმო დროის ნებისმიერ პერიოდში ფლობს ინფორმაციას სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობების ნაშთის შესახებ, როგორც რაოდენობრივად, ისე თანხობრივად სააღრიცხვო ფასებით;

- აგროვებს დეტალურ ინფორმაციას სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობების მოძრაობის შესახებ;

- აადვილებს მარაგების ხარჯვაზე და ნაშთზე კონტროლს.

მოქმედი ანგარიშთა გეგმა იძლევა სასაქონლო-მატერიალური მარაგების უწყვეტი აღრიცხვის შესაძლებლობას. უწყვეტი აღრიცხვის მიზნებისათვის გამოიყენება 1600 ჯგუფის - „სასაქონლო-მატერიალური მარაგები“- ანგარიშები.

სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობების პერიოდული აღრიცხვის დროს ნედლეულის შექენა აღრიცხვება რეალიზებული პროდუქციის ან საქონლის თვითღირე-

ბულების ამსახველ ანგარიშებზე. შესაბამისად, სასაქონლო-მატერიალური მარაგების ანგარიშებზე ფასეულობის მოძრაობა პერიოდის მანძილზე არ აისახება, ხოლო პერიოდის ბოლოს საწყისი ნაშთი კორექტირდება საბოლოო ნაშთამდე, რომელიც დგინდება ინვენტარიზაციით.

სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობების პერიოდული აღრიცხვის უპირატესობა იმაში მდგომარეობს, რომ:

- უწყვეტ აღრიცხვასთან შედარებით იაფია, რადგან ჩანანერების სიმცირის გამო არ მოითხოვს დამატებით საწარმოო პერსონალს;

- უწყვეტ აღრიცხვასთან შედარებით რეალურად ასახავს საანგარიშო პერიოდის ბოლოს დარჩენილი მარაგების რაოდენობას და ღირებულებას;

- ჩანანერების სიმცირის გამო შეცდომების რისკი უფრო ნაკლებია.

საწარმომ არჩეული სააღრიცხვო პოლიტიკა უცვლელად უნდა გამოიყენოს მსგავსი სამეურნეო ოპერაციებისათვის, თუ სტანდარტი, ან ინტერპრეტაცია უფლებას არ რთავს, მოხდეს ელემენტების კატეგორიზაცია, რომლებსთვისაც შეიძლება მისაღები იყოს სხვადასხვა პოლიტიკა. ასეთ შემთხვევაში ცალკეული კატეგორიებისთვის იქნება შერჩეული სააღრიცხვო პოლიტიკა, რომელიც უცვლელად უნდა იქნეს გამოყენებული თითოეული კატეგორიისათვის.

ბასს 8-ის თანახმად, საწარმოს სააღრიცხვო პოლიტიკის შეცვლა მხოლოდ იმ შემთხვევაში შეუძლია, თუ იცვლება:

- ა) მოთხოვნები სტანდარტის ან ინტერპრეტაციის მიერ;

- ბ) უზრუნველყოფს ფინანსურ ანგარიშგებაში უფრო საი-

მედო და შესაბამისი ინფორმაციის წარდგენას საწარმოს მიერ განხორციელებული სამეურნეო ოპერაციების, სხვა მოვლენების ან პირობების გავლენის შესახებ საწარმოს ფინანსურ მდგომარეობაზე, სამეურნეო საქმიანობის შედეგებსა და ფულადი სახსრების მოძრაობაზე.

სააღრიცხვო პოლიტიკაში მომხდარი ცვლილებები შეიძლება აისახოს, როგორც რეტროსპექტიულად, ისე პერსპექტიულად.

რეტროსპექტიული მიდგომის დროს საწარმომ ცვლილება უნდა შეიტანოს საკუთარი კაპიტალის ყველა გავლენას დაქვემდებარებულ კომპონენტში ისე, თითქოს ახალი სააღრიცხვო პოლიტიკა, ადრეულ მოვლენებსა და სამეურნეო ოპერაციებზე ყოველთვის გამოიყენებოდა.

პერსპექტიული გამოყენება გულისხმობს, რომ ახალი სააღრიცხვო პოლიტიკის გამოყენებას მოვლენებისა და სამეურნეო ოპერაციების მიმართ, იმ თარიღის შემდეგ, როცა სააღრიცხვო პოლიტიკა შეიცვალა.

ამრიგად, საწარმოს ფინანსური მდგომარეობის შესახებ საბოლოო სურათი მნიშვნელოვნადაა დამოკიდებული იმაზე თუ სააღრიცხვო პოლიტიკის რომელ მეთოდს ირჩევს. ვინაიდან, სააღრიცხვო პოლიტიკა, საწარმოს ფინანსური მდგომარეობის შესახებ, ინფორმაციის მომხმარებელის შეხედულებაზე ზემოქმედების რეალური ინსტრუმენტი განმარტებით შენიშვნებში, რომელიც არის ფინანსური ანგარიშის შემადგენელი ნაწილი, მოცემული უნდა იქნეს ინფორმაცია სააღრიცხვო პოლიტიკის და მასში შეტანილი ცვლილებების შესახებ.